

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Лавренко Анастасії Ігорівни «Адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право»

Дисертація Лавренко А.І. на тему «Адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» виконана на кафедрі адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема відповідає науковому напрямку «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Лавренко Анастасії Ігорівни на тему «Адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин» підготовлений за результатами попереднього обговорення зазначеної дисертації та публічної презентації Лавренко А.І. наукових результатів зазначеної роботи. Рецензенти:

1) професор кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ доктор юридичних наук, доцент Буга В.В.;

2) доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції Кривонос М.В.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Обрана дисертанткою тема «Адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин» є надзвичайно актуальною з огляду на сучасні процеси децентралізації, реформування публічного адміністрування та розширення повноважень органів місцевого самоврядування в Україні.

Останні зміни законодавства значною мірою посилили роль органів місцевого самоврядування у сфері управління земельними ресурсами, надавши їм право самостійного вирішення значної частини питань у межах територіальних громад. Водночас така управлінська автономія супроводжується наділенням органів місцевого самоврядування широкими дискреційними повноваженнями, реалізація яких потребує наявності чітких правових меж, належних процедур, гарантій відповідальності та механізмів запобігання зловживанням.

На сьогодні, у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині питання дискреції органів місцевого самоврядування у сфері земельних правовідносин вивчені недостатньо. Відсутні чіткі теоретичні підходи до визначення змісту, меж та процедур реалізації цих повноважень. Така ситуація зумовлює підвищену конфліктність у сфері земельного врядування, породжує правову невизначеність та ускладнює забезпечення законності й прозорості у діяльності зазначених суб'єктів.

Таким чином, дослідження адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень у сфері земельних відносин має не лише науково-теоретичне, а й важливе практичне значення. Воно спрямоване на вдосконалення законодавчої бази, уніфікацію підходів до реалізації управлінських рішень, зміцнення правових основ діяльності органів місцевого самоврядування, забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами у сфері використання земельних ресурсів.

Вибір теми обґрунтований також її відповідністю стратегічним документам державного рівня: Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, Плану заходів з реформування місцевого самоврядування та Стратегії розвитку Національної академії правових наук України. Отже, тема напряду пов'язана з реалізацією пріоритетних завдань державної політики у сфері публічного адміністрування, а також сприяє досягненню цілей правової держави та розвитку інститутів місцевої демократії.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлюється тим, що дисертація є одним із перших в українській адміністративно-правовій науці комплексних досліджень, в результаті якого системно проаналізовано адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, розкрито їх сутність, особливості реалізації та запропоновано шляхи оптимізації правового механізму їх здійснення з урахуванням сучасних викликів та зарубіжного досвіду. У ході проведеного дослідження автором самостійно сформульовано низку нових наукових положень і узагальнень, серед яких найбільш значущими є такі:

уперше:

- надано авторське визначення поняття «дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин» з позиції вузького та широкого розуміння та здійснено їх диференціацію на підставі характерних ознак;

- здійснено системну характеристику суб'єктного складу реалізації дискреційних повноважень у сфері земельних відносин, доведено, що такими повноваженнями наділені сільські, селищні, міські ради, їх виконавчі органи, а також районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад, а також запропоновано авторську класифікацію

дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування у цій сфері, що включає: загальні, спеціальні та повноваження у спорідненій сфері;

- для визначення меж, мети та доцільності реалізації дискреційних повноважень органами місцевого самоврядування у сфері земельних відносин з позиції їх широкого розуміння обґрунтовано доцільність запровадження у національному законодавстві певної формули на кшталт «трискладового тесту», відповідно до якої буде здійснюватися оцінювання конкретної ситуації на предмет можливості реалізації дискреції названими суб'єктами у кожному конкретному випадку, а також запропоновано авторську модель «трискладового тесту» для перевірки відповідності рішення органу місцевого самоврядування, яким реалізуються його дискреційні повноваження у сфері земельних відносин;

- запропоновано авторський проект Стратегії діяльності органів місцевого самоврядування з питань міжнародного територіального співробітництва у сфері земельних відносин, що спрямований на формування системного підходу до реалізації дискреційних повноважень у цій сфері з урахуванням євроінтеграційних процесів в Україні, потреб збалансованого розвитку територій та підвищення ефективності управління земельними ресурсами в межах транскордонної взаємодії;

- сформульовано авторські пропозиції щодо внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів України, зокрема до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Земельного кодексу України, Закону України «Про статус депутатів місцевих рад».

удосконалено:

- розуміння мети, завдань, функцій та принципів реалізації дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин;

- підходи щодо систематизації принципів реалізації дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин, які розподілено на універсальні та законодавчі;

- форми міжнародного територіального співробітництва у питаннях адміністративно-правового регулювання повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних правовідносин, визначено основні напрями міжмуніципального співробітництва;

набули подальшого розвитку:

- питання використання позитивного зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень муніципалітетів в сфері земельних відносин;

- пропозиції щодо запровадження механізмів впливу на депутатів місцевих рад з метою підвищення рівня їхньої відповідальності за належне виконання представницьких обов'язків перед територіальною громадою;

- характеристика правових форм реалізації дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин;

- наукові положення про взаємодію органів місцевого самоврядування при реалізації дискреційних повноважень у сфері земельних відносин, уточнено склад основних груп суб'єктів такої взаємодії, проаналізовано правове регулювання та практичні аспекти реалізації відповідних форм взаємодії, запропоновано напрями їх удосконалення з метою забезпечення ефективного здійснення дискреційних повноважень у сфері земельних відносин.

Достовірність отриманих наукових результатів дисертаційного дослідження Лавренко Анастасії Ігорівни забезпечуються належною методологічною базою, логічною структурою роботи, послідовністю викладення матеріалу та комплексом застосованих загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, авторкою використано діалектичний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, функціональний методи, метод класифікації, групування, прогнозування, правового моделювання, системного аналізу та структурно-логічний підхід, що дозволило глибоко розкрити правову природу дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин.

Наукові положення, висновки та пропозиції ґрунтуються на глибокому аналізі нормативно-правової бази, практики національних судів, правових позицій Європейського суду з прав людини, а також узагальненні позитивного зарубіжного досвіду країн Європи. У дослідженні широко представлена сучасна доктрина адміністративного права, зокрема використано напрацювання провідних учених у сфері дискреційних повноважень та місцевого самоврядування.

Додатковим підтвердженням достовірності отриманих результатів є апробація основних положень дисертації на науково-практичних конференціях різного рівня (міжнародного, всеукраїнського) та їх публікація у фахових наукових виданнях України й виданнях зарубіжжя. Основні ідеї дослідження відображені в опублікованих наукових працях, серед яких 3 статті у фахових виданнях з юридичних наук, 1 стаття у зарубіжному науково-практичному журналі та 9 тез конференцій, що засвідчує наукову апробацію та підтримку фаховою спільнотою.

Дисертація написана грамотною українською мовою, оформлена згідно з чинними вимогами та відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами та доповненнями). Мовностилістична культура роботи достатньо висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації оформлені з дотриманням встановлених вимог.

Практичне значення отриманих наукових результатів. Одержані у роботі результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

- у науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальшої наукової розробки проблем дискреції органів місцевого самоврядування, у тому числі у сфері земельних відносин;

- у правотворчості – для вдосконалення окремих положень чинного законодавства, зокрема Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Земельного кодексу України, Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», Податкового кодексу України тощо;

- у правозастосовній діяльності – при використанні висновків, пропозицій та рекомендацій у діяльності органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та інших персоналізованих суб'єктів земельних правовідносин (акт-довідка впровадження в діяльність виконавчого комітету Криворізької

міської ради від 11 січня 2024 р.; довідка ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» від 24 грудня 2024 р. №35-13/1469/24);

– в освітньому процесі – положення й висновки дослідження можуть бути використані під час викладання таких освітніх компонентів, як «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Муніципальне право» тощо, а також під час підготовки навчальної літератури та навчально-методичних матеріалів.

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Лавренко Анастасії Ігорівни на тему місцевого самоврядування в сфері земельних відносин» викладено у 13 публікаціях: 3 наукових статтях, опублікованих у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 науковій статті в закордонному науково-практичному журналі, а також у 9 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Лавренко А.І. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень в сфері земельних відносин. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №5. С. 532-535.

2. Лавренко А.І. Підходи до розуміння та зміст адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Вип. 85. Ч. 2. с. 372-378 URL:

3. Лавренко А.І. Напрями міжнародного співробітництва у питаннях адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин. *Європейські перспективи*. 2025. №1. С. 345-353.

4. Лавренко А.І. Законодавче регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування та шляхи його вдосконалення. *Jurnalul juridic național: teorie și practică (National law jurnal: teory and practice)*. 2020. Ianuarie. С.45-48.

5. Лавренко А.І. «Судові» критерії адміністративного розсуду органів публічної влади. *Юридична осінь 2018: збірник тез доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених*. м. Харків, 14 листопада 2018 року. Харків: НЮУ ім. Я. Мудрого, 2018. С. 58-61.

6. Лавренко А.І., Філіпенко А.С. Деякі питання юридичної визначеності при реалізації повноважень органів місцевого самоврядування щодо передачі земель у власність чи користування. *Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції*. м. Чернігів, 05 грудня 2018 року. Чернігів: ЧНТУ, 2018. С. 70-72.

7. Лавренко А.І. Нормативна регламентація принципу законності здійснення повноважень адміністративний органом у законодавстві України.

Євроінтеграційні вектори реформ у сфері публічного адміністрування до 30-річчя Національної академії правових наук України: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. м. Харків, 17 травня 2023 року, Харків: НЮУ ім. Я. Мудрого, 2023. С. 319-325.

8. Лавренко А.І. Законодавчі новели щодо визнання протиправним адміністративного акта. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів: збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.* м. Кривий Ріг, 26 травня 2023 року. Кривий Ріг, 2023. С. 105-108.

9. Лавренко А.І. Аналіз наукових поглядів щодо сутності поняття та змісту адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції.* м. Харків, 01 грудня 2023 року. Харків: ХНУВС, 2023. С. 50-52.

10. Лавренко А.І. Принцип безсторонності здійснення дискреційних повноважень колегіальними адміністративними органами. *Актуальні питання адміністративного права та процесу: матеріали IX Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених.* м. Кропивницький, 01 грудня 2023 року. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 96-99.

11. Лавренко А.І. Цифровізація та спрощення процедур, що здійснюються публічними службовцями відносно регулювання земельних відносин. *Публічна служба: вектори реформування в умовах воєнного стану: збірник наукових матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу з нагоди Дня державної служби.* м. Харків, 21 червня 2024 року. Харків, НЮАУ ім. Я. Мудрого, 2024. С. 226-229.

12. Лавренко А.І. Питання розширення кола повноважень здійснення державного контролю за використанням та охороною земель органами місцевого самоврядування. *Правова наука і державотворення в Україні в умовах сучасних викликів, породжених російською воєнною агресією: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції.* м. Кропивницький – м. Кривий Ріг, 19 травня 2023 року. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 328-331.

13. Лавренко А.І. Процедура примусового вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності в умовах воєнного конфлікту. *Національна безпека як конституційна цінність: сучасні виклики: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції.* Україна, 22 червня 2023 року. Харків, 2023. С. 81-85.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань, що відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 9зі змінами та доповненнями).

Представлена дисертаційна робота Лавренко Анастасії Ігорівни на тему «місцевого самоврядування в сфері земельних відносин» є самостійною завершеною працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права та правозастосовної діяльності органів місцевого самоврядування.

Дисертація відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями), постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44(зі змінами та доповненнями) та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами та доповненнями), освітньо-науковій програмі «Право» ДонДУВС, а її авторка – Лавренко Анастасія Ігорівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» за результатами публічного захисту.

**Головуючий міжкафедрального семінару
на базі кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету №2 – професор кафедри
доктор юридичних наук, професор**
07 травня 2025 року

Олена РЯБЧЕНКО

Підпис професора кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2
доктора юридичних наук, професора Рябченко Олени засвідчую.

**Т.в.о. начальника ВДСД
Донецького державного
університету внутрішніх справ**

Наталя ХОЗЛУ